

Τα τραγούδια μας

Ήταν καιροί που οι άνθρωποι βρίσκονταν κοντά, ο ένας δίπλα στον άλλον, που οι ψυχές τους επικοινωνούσαν με αόρατα και μυστικά μηνύματα, πομποί και δέκτες συνάμα, αδελφωμένοι στη χαρά και στον πόνο, υποταγμένοι στην ανθρώπινη μοίρα .

Ήταν καιροί σκλαβιάς, χρόνοι δίσεχτοι εθνικών συμφορών και εμφύλιων σπαραγμών, φτώχιας, πείνας, κατατρεγμών , μισεμού και παντοτινού αποχωρισμού...

Μα ήταν και μέρες ευλογημένες απ' τον Θεό, στιγμές που το χαμόγελο ανθίζει στα χείλη, όταν ο νέος σμίγει με την καλή του, όταν η μάνα σταλάζει από τα στήθη της τη ζωή στα χείλη του νεογέννητου μωρού της. Μέρες που οι άνθρωποι είχαν ακόμα την ανθρωπιά τους , που η κοινότητα ήταν πραγματική συμβίωση ,και δεν ένιωθαν ξένοι στον τόπο τους ,εχθροί του ίδιου του εαυτού τους.

Υπήρχαν τότε άνθρωποι, που είχαν ευαίσθητες τις κεραίες της ψυχής, που έπιαναν τους καημούς και τους πόθους, τις πίκρες και τις λαχτάρες ολόκληρης της κοινότητας .Και γίνονταν οι δημιουργοί και οι πλάστες, οι τραγουδιστές του λαού. Και σε στιγμές μοναδικές και ανεπανάληπτες ύψωναν τη φωνή της καρδιάς τους κι όλα αυτά τα κάνανε τραγούδι. Τραγούδι που στην αρχή το έλεγε ένας και ύστερα ο ένας γινόταν δυο, γινόταν τρεις, γινόταν ολόκληρος λαός, γιατί έλεγε εκείνα που όλοι θέλανε να πουν, που όλοι θέλανε να τραγουδήσουν. Και τα τραγούδια αυτά ταξίδευαν από στόμα σε στόμα, από τόπο σε τόπο, από γενιά σε γενιά ...Γίνονταν τα τραγούδια του λαού, τα δημοτικά μας τραγούδια, μοναδικά στη μορφή, στο είδος, στο περιεχόμενο.

Τα τραγουδούσαν οι κοπέλες μας τις ώρες που μάζευαν στους ελαιώνες τις ελιές ή θέριζαν στον κάμπο με τα δρεπάνια:

*Εγώ 'μαι κείνο το πουλί, το παραπονεμένο,
που χτίζει τη φωλίτσα του σε δέντρο μαραμένο.
Εγώ 'μαι 'κείνο το πουλί, όπου το λεν' τρυγόνι,
που χάνει την αγάπη του και πια δε ζευγαρώνει...*

Τ' αργόσερναν τα παλικάρια του χωριού πίνοντας ρακί στα τεζγιάχγια
(1) των καφενέδων :

*Μου παρή – παρήγειλε τ' αηδόνι
με το πε- το πετροχελιδόνι
να του πλέ – του πλέξω τη φωλιά του
με τα χρυ- τα χρυσοπούπουλά του...
Του παρά –παρήγειλα κι εγώ,
που 'χω μήνες ,χρόνια να το δω...*

Τα λιανοτραγουδούσαν οι ερωτευμένες κοπέλες πετώντας τη σαΐτα τους στην κρεβατή (2) :

*Αρρώστησα τσι τσοίτουμ 'ταν (3) σαράντα μία μέρα ,
του μάθανη οι φίλοι μου τσι κλαίγαν για τα μένα.
Πάρη του μαξιλάρι σου τσι έλα στην κεφαλή μου
τσι κράτα του χηράκι μου,ώσπου να βγει η ψυχήμου ...*

Έκαναν να κυλούν σα να 'ταν ώρες ή στιγμές οι ατέλειωτες νύχτες των νυχτεριών για το τρίψιμο του νταριού, το στ'βάξιμο (4) του μπαμπακιού, το λανάρισμα του μαλλιού :

*Μια πέρδικα καυχήθηκε σ' Ανατολή και Δύση
πως δεν ευρέθη κυνηγός να τηνε κυνηγήσει !
Κι ο κυνηγός σαν τ' άκουσε πολύ του κακοφάνη...
Στήνει τα βρόγια στις πλαγιές, τα ζόβεργα στους κάμπους,
τα δίχτυα τα μεταξωτά μες του πασά τη βρύση.
Πάει η πέρδικα να πιει νερό και πιάνει' απ' τη μύτη.
Ανάθεμά σε ,κυνηγέ ...*

Έκαναν ν' ακούγεται πιο μελωδικά ο ντενεκές στους χορούς στον Αϊ – Στράτ'γο, στον Πήγαδο, στ' Αγριλιούδ'(5) :

*Γυρίζεις την τη βόλτα με τόση ζαρζιφιά,
Γυρίζεις και μου παίρνεις δυο φύλλ' απ' την καρδιά...
Εσύ ήσουν μικρούλα, πότε μεγάλωσες
κι έριξες τόσο μπόι και μας παλάβωσες...
Η μάννα σου η σκύλα τα φίδια ζώνεται
κι ακού' πως θα σε πάρω και παλαβώνεται...*

Χάραζαν στ' άστρα τη μοίρα των κοριτσιών την ώρα του Κλήδονα στα Ραχταρέλια(5) και έδιναν τη χαρά στις κοπέλες να πειράξουν τον κατσ'μένου γιαβουκλού (6) :

*Καρσί μου ήρτις τσι έκατσης
απάνου στην πηζούλα
τσι κρέμασης τ'ν αχείλα σου
σα χταπουδιού κουκούλα...*

Τα έλεγε με λατρεία η μάννα στο ξεπεταρούδι της ,ταχταρίζοντάς το στα γόνατά της ή νανουρίζοντάς το στην κούνια του :

*ταχτάρισμα
Του μουρό μου του καλό
δεν τ' αλλάζου μη 'κατό.
Μη 'κατό τσι μη διακόσια
τσι μη χίλια πηντακόσια.*

*νανούρισμα
Κοιμήσου αητέ, κοιμήσου αστρί,
κοιμήσου, νιο φεγγάρι,
κοιμήσου που να σε χαρεί
η νια που θα σε πάρει .*

Του μουρό μου του χρυσό
μες την Πόλη του είδα' γω
τσι παζάρηγη κουλιό
μ' ένα φιόγκου στου λιμό.

Κοιμήσου και μη νοιάζεσαι
κι εγώ σε νανουρίζω
κι εγώ την κούνια σου κουνώ
και σε γλυκοκοιμίζω.

Θα του δείρου θέλου' γω
Μη της μύγας του φτηρό.
Θα του δείρου θέλου' πάλι
μη της μύγας του πουδάρι.

Νάνι του ρήγα το παιδί,
του βασιλιά τ' αγγόني.
το νανουρίζει η μάννα του
και κείνο καμαρώνει.

Θα του πάγου στου λουτρό
να του κ'τσίσου μυρουδ' κό .
Να του κτσίσου τσι κανέλα,
για να μοιάζ' τ'αράπ' τη σέλα!

Έλα ,ύπνε και πάρε το
και γλυκοκοιμίσε το.
Μικρό μικρό σου το φερα,
Μεγάλο φέρε μου το ...

Τα καλαντάριζαν τα σχολιαρόπαιδα όταν γύριζαν το Ρουμάνι τη Μεγάλη Πέμπτη απαιτώντας από τη νοικοκυρά να τους δώσει κόκκινα αβγά :

*Το Ρουμάνι πέρασε από τη Μαύρη Θάλασσα...
Έξου ψύλλοι, ποντικοί και μέσα το ρουμάνι..
Ω καλή νοικοκυρά, σήκου δώσ' μας πέντ' αβγά,
πέντ' αβγά Σαρακουστ'να...(7)*

Και τ' άλλα, που δε γράφονται, τ' αδιάντροπα της Καθαρής Δευτέρας, που μουντζουρωμένοι βρακοφόροι λεβέντες του χωριού σε διονυσιακή έξαρση τα τραγουδούσαν στην Κάτω Αγορά , κατεβάζοντας μέχρι τους αστραγάλους το μοναδικό *σαλ'βάρ'* (8) που φορούσαν,κι έτρεπαν σε φυγή το γυναικόκοσμο , που ντρεπόταν, τάχα, να τ' ακούσει !..

Τα τραγούδια μας...Τραγούδια ιστορικά, ακριτικά κλέφτικα...του χωρισμού, της ξενιτιάς, της αγάπης του γάμου... του αργαλειού, του θερισμού, του τρύγου...ταχταρίσματα, νανουρίσματα , κάλαντα... Τραγούδια που δεν τ' αγγίζει η σκουριά του χρόνου. Τα τραγούδια του λαού, τα δημοτικά μας τραγούδια ...

Γλωσσάρι

- 1.το *τεζιάχι* : ο πάγκος,ο μπουφές του καφενείου
2. η *κρεβατή* : ο αργαλειός
3. *τσόιτομαι* : πλαγιάζω, είμαι βαριά άρρωστος
- 4.το *στ'βάζιμο* : επεξεργασία του βαμβακιού
- 5...*Αγριλιούδ' κτλ.*: γειτονιές του χωριού
6. ο *κατσ'μένους γιαβουκλούς* : ο κακιωμένος αγαπητικός
7. τα *σαρακουστ'να αβγά* : αβγά που έχουν συγκεντρωθεί τη Μεγάλη Σαρακοστή
- 8.το *σαλ'βάρ'* : ανδρική νησιώτικη ακριβή βράκα